

بررسی جایگاه نیروهای مسلح در فیلم‌های بخش مسابقه سینمای ایران

سی‌امین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

محمد شریعت‌پناه

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی جایگاه نیروهای مسلح در بخش مسابقه سینمای ایران سی‌امین جشنواره فیلم فجر به منظور ارتقای منزلت اجتماعی نیروهای مسلح به عنوان نماد حاکمیت نظام صورت گرفته است.

بخشی از پژوهش که به مطالعه ارتباط متقابل سینما و نیروهای مسلح در جهان و همچنین ارتباط متقابل سینما و نیروهای مسلح در ایران در دوران قبل و بعد از انقلاب اسلامی اختصاص دارد به صورت اسنادی تهیه شده است.

در ابتدا برای جمع‌آوری اطلاعات پیرامون موضوع پژوهش به دلیل در دسترس نبودن اکثریت فیلم‌های مورد نیاز از کتابخانه ملی، کتابخانه حوزه هنری و آرشیو اداره فرهنگی هنری معاونت فرهنگی و تبلیغات دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح استفاده شد. سپس نظریه‌های مرتبط با حوزه علوم ارتباطات و جامعه‌شناسی را با روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری نموده و برای بررسی بخش مسابقه سینمای ایران سی‌امین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر از مشاهده عینی آثار و مطالعه گزارش‌های داخلی نیروهای نظامی و انتظامی و همچنین نشریات سینمایی ویژه جشنواره سی‌ام فجر بهره‌برداری نمودیم.

بعد از جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از روش تحلیل محتوا 9 موضوع شاخص و محوری منطبق با نظریات صاحب‌نظران و اندیشمندان استخراج شد. با تحلیل یافته‌ها به این نتیجه رسیدیم که تصویر نیروهای مسلح در جشنواره سی‌ام (و منزلت اجتماعی آنان) مطلوب نیست که این نتیجه به عواملی از قبیل رویکرد فیلم‌سازان به نیروهای مسلح مبتنی بر نگاه جامعه، عملکرد نیروهای نظامی و انتظامی در اجرای مأموریت‌ها، کم‌کاری مراکز هنری نیروهای مسلح در تولید فیلم‌های جذاب و همچنین ناکارآمدی این مراکز در بخش نظارتی و برنامه‌ریزی بر می‌گردد. مؤید یافته‌های این پژوهش گزارش‌های معاونت فرهنگی و تبلیغات دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح و مؤسسه ناجی هنر زیرمجموعه معاونت اجتماعی و ارشاد نیروی انتظامی است. در پایان برای اصلاح این وضعیت راهکارهایی نیز پیشنهاد شده است. این پژوهش برای فرماندهان و مسئولان نیروهای مسلح، مراکز هنری و فرهنگی کشوری و لشکری، فیلم‌سازان و دست‌اندرکاران سینما می‌تواند قابل بهره‌برداری باشد.

کلیدواژگان: نیروهای مسلح، جایگاه اجتماعی نیروهای مسلح، سینما، جشنواره بین‌المللی فیلم فجر.

۱) بیان مسأله

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران متشکل از سپاه پاسداران، ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی انتظامی و وزارت دفاع و پشتیبانی طبق قانون اساسی وظیفه دفاع و حفظ نظم و امنیت کشور را بر عهده دارند.

مقابله با متجاوزان و حفظ استقلال و تمامیت ارضی یک کشور و ایجاد امنیت و آرامش در جامعه، بیش از همه به نیروهای مسلح آن کشور وابسته است و در سایه توانمندی و اقتدار آنها حاصل می‌شود؛ زیرا کمتر افراد، گروه‌ها و یا سازمان‌های اجتماعی را می‌توان یافت که در این سطح از اهمیت قرار داشته، بود و نبود آنها با حیات یک کشور پیوند خورده باشد و هر گونه بی‌توجهی به آنها دوام و بقای جامعه را به خطر اندازد.

به طور قطع، کسانی که در این سطح از اهمیت و حساسیت قرار دارند، باید از موقعیت و جایگاه بالایی در جامعه برخوردار باشند تا از سویی مقبولیت و مشروعیت لازم اجتماعی را به دست آورند و با حمایت و پشتیبانی مردمی بتوانند به وظایف حساس و خطیر خود - به ویژه در مواقع بحرانی - به بهترین وجه ممکن عمل کنند و از سوی دیگر، زمینه لازم برای پیوستن جوانان مستعد، متعهد و کارآمد را به صفوف خود فراهم سازند و بنیه دفاعی و امنیتی کشور را بالا ببرند. نکته اساسی این است که در شرایط بحران و تهدید، به دلیل عینی بودن و حیاتی بودن کارکرد نیروهای مسلح؛ این نیروها اهمیت، توجه و منزلت بالایی پیدا می‌کنند، ولی با تغییر شرایط و تثبیت اوضاع و جابه‌جایی اولویت‌ها، ممکن است مورد غفلت، فراموشی و بی‌مهری قرار گیرند و به حاشیه رانده شوند. اینجاست که جایگاه اجتماعی آنان به شدت کاهش یافته، تحت تأثیر آن، نگرش نیروهای مسلح به خودشان، مسئولیت و کارکردشان نیز ممکن است آسیب ببیند.

از طرفی سینما به عنوان ابزاری تأثیرگذار در عصر رسانه‌ها و با توجه به کارکردهای آموزشی، سرگرم‌سازی و آگاه‌سازی، ظرفیت و قابلیت آن را دارد تا تصویری جذاب، بازدارنده و توانمند از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی به نمایش گذارد و آنان را در تحقق مأموریت‌های کلان دفاعی و امنیتی به ویژه در زمینه پیشگیری و بازدارندگی یاری رساند.

برابر بررسی‌های انجام گرفته به ویژه در چند سال اخیر نه تنها این امر از سوی فیلم‌سازان صورت نگرفته بلکه بعضاً فیلم‌هایی تولید شده که با بهره‌گیری از شیوه‌های گوناگون هنری، نیروهای مسلح را زیر سؤال برده و تصویری نامطلوب از آنان نشان داده‌اند. در این فیلم‌ها نیروهای مسلح در قالب شخصیت‌هایی بی تفاوت، ناکارآمد، معمولی و حتی عامل بروز چالش‌ها مطرح شده‌اند. این موضوع جدا از برخی ابهامات و انتقادات که نسبت به عملکرد نیروهای نظامی و انتظامی وجود دارد باعث شده جایگاه نیروهای مسلح در جامعه تنزل یابد و ذهنیت منفی نسبت به آنان در افکار عمومی به ویژه جوانان پدید آید. ادامه این روند حمایت‌های مردمی از نیروهای مسلح را کاهش داده و امنیت کشور را در معرض خطر قرار می‌دهد. لازم به ذکر است موضوع جایگاه نیروهای مسلح به صورت کلی تاکنون در فیلم‌ها مورد بررسی قرار نگرفته و بعضاً نیروها به صورت جداگانه و مسقلاً بر اساس وظایف سازمانی آن هم به ندرت نسبت به برخی فیلم‌ها واکنش نشان داده‌اند (ناجا اعلام کرد در جشنواره سی‌ام ۳۷ درصد فیلم‌ها القای عدم امنیت می‌کرد و ۱۰ درصد فیلم‌ها تصویر مثبت از ناجا نشان داد) واکنشی که تأثیری بر عملکرد فیلم‌سازان نداشته و همچنان ادامه این روند یعنی زیر سؤال بردن نیروهای مسلح در سینما را شاهد هستیم. همچنین مراکز هنری نیروهای مسلح سیاست مشخص و وحدت رویه و رویکرد واضحی در این زمینه ندارند و این فضا مورد بهره‌برداری سودجویان نیز قرار گرفته است.

این مقاله در پی آن است با بررسی و تحلیل جدیدترین محصولات سینمایی کشور در سی‌امین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر، بخش مسابقه سینمای ایران، جایگاه نیروهای مسلح را در فیلم‌های این بخش تبیین و بازشناسی نماید. اطلاعات به دست آمده رویکرد فیلم‌سازان در سال ۱۳۹۰ را نسبت به نیروهای مسلح نشان می‌دهد و حاکی از آن است که فیلم‌سازان در شرایطی که کشور در اوج تهدیدهای نظامی از سوی نظام سلطه قرار داشت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی این حافظان نظم و امنیت را چگونه به تصویر کشیدند.

۲) ضرورت و اهمیت موضوع

شناخت و آگاهی از تصویر و جایگاه نیروهای مسلح در فیلم‌ها باعث می‌شود تا فرماندهان و مسئولان دفاعی و برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران نیروهای مسلح در

برنامه‌ها و عملکرد نیروها با بررسی، دقت و حساسیت مضاعف عمل کنند؛ زیرا عملکرد آنان زیر ذره‌بین و نقد هنرمندان سینما - این رسانه قدرتمند و تأثیرگذار - قرار دارد.

از طرفی احساس می‌شود نیروهای مسلح به عنوان نماد حاکمیت، آگاهی ندارند چگونه در فیلم‌ها و آثار هنری به تصویر کشیده می‌شوند و به اشکال و شیوه‌های مختلف زیر سؤال می‌روند و منزلت اجتماعی خود را از دست می‌دهند.

از دیگر دلایل اهمیت این تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- (۱) تصویر مطلوب از نیروهای مسلح در فیلم‌ها باعث افزایش اقتدار، توانمندی و قدرت بازدارندگی آنان در عرصه‌های داخلی و خارجی است.
- (۲) نقش سینما در تحقق و تسهیل مأموریت‌های کلان دفاعی و امنیتی نیروهای مسلح.
- (۳) بهره‌برداری کشورهای پیشرفته به ویژه ایالات متحده آمریکا و اروپا از سینما به منظور اجرای برنامه‌های دفاعی و سیاست‌های توسعه طلبانه.

(۳) اهداف تحقیق

- (۱) بررسی جایگاه نیروهای مسلح در بخش مسابقه سینمای ایران سی‌امین جشنواره فیلم فجر به منظور ارتقای منزلت اجتماعی نیروهای مسلح به عنوان نماد حاکمیت نظام.
- (۲) آگاهی از رویکرد فیلم‌سازان نسبت به نیروهای مسلح.
- (۳) آگاهی از نقاط ضعف و قوت عملکردها، فعالیت‌ها و برنامه‌های نیروهای مسلح.
- (۴) افزایش حمایت‌های مردمی از نیروهای مسلح با تولید فیلم‌های مطلوب.
- (۵) ارائه راهکار مناسب برای جلوگیری از تولید آثار مخرب و منزلت‌سوز.

(۴) سؤال تحقیق

چه تصویری از نیروهای مسلح در بخش مسابقه سینمای ایران به نمایش گذاشته شد؟

(۵) روش تحقیق

به طور کلی برای گردآوری اطلاعات در این پژوهش از دو روش اسنادی و میدانی استفاده شده است و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است.

(الف) در روش اسنادی

- از فرهنگ‌های لغت عمید، معین، گلد کلب که فرهنگ‌هایی معتبر و محل ارجاع محققان هستند برای مفاهیم لغوی استفاده نمودیم.
- برای بیان نظریات اجتماعی و نظریات رسانه‌ها بعد از مطالعه و بررسی نظریات گوناگون مطرح‌شده توسط نظریه‌پردازان صاحب نام و برجسته حوزه جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، ارتباطات و رسانه؛ چند مورد را که قابل استفاده در پژوهش بود از دیدگاه نظریه‌پردازان مختلف مطرح نمودیم و تحقیق را بر مبنای این نظریات ادامه دادیم.
- برای بررسی فیلم‌های مرتبط با نیروهای مسلح در جهان به علت در دسترس نبودن همه آنها به کتاب‌های قدیمی و جدیدی که در این حوزه مطرح بود مراجعه کردیم.
- برای بررسی فیلم‌های مرتبط با موضوع پژوهش که متعلق به قبل از انقلاب اسلامی بوده از آرشیو کتابخانه ملی بهره بردیم.
- به مجلات و روزنامه‌های معتبر سینمایی مربوط به جشنواره سی‌ام مراجعه شد.
- در قسمت تحلیل مطالب از آمارهای رسمی که توسط مرکز ناجی هنر و اداره فرهنگی هنری ستاد کل نیروهای مسلح ارائه شده بود استفاده شد.

(ب) روش میدانی از نوع مشاهده

مشاهده فیلم‌های جشنواره سی‌ام فجر برای بررسی و تجزیه و تحلیل موضوع پژوهش.

(۶) جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش شامل ۳۴ فیلم پخش‌شده در بخش مسابقه سینمای ایران سی‌امین جشنواره بین‌المللی فجر است.

(۷) جامعه نمونه

۲۴ فیلم از میان ۳۴ فیلم ایرانی به نمایش در آمده که به نحوی به نیروهای مسلح اعم از ارتش، سپاه، نیروی انتظامی و بسیج اشاره داشت به عنوان نمونه انتخاب شدند.

(۸) واحد محتوا

سكانس‌هایی که به نیروهای مسلح اختصاص داشت به عنوان واحد محتوا شناخته شد.

(۹) واحد تحلیل

در اینجا واحد تحلیل، نیروی مسلح است.

(۱۰) طبقه‌های تحلیل (مقوله‌ها)

طبقه‌های تحلیل این پژوهش ۹ محوری است که از تئوری‌های مطرح‌شده در تحقیق استخراج شده‌اند که عبارتند از:

- (۱) کارکرد؛
- (۲) مأموریت‌های اصلی؛
- (۳) قدرت؛
- (۴) سازگاری؛
- (۵) دفاع مقدس؛
- (۶) سرنوشت نظامیان؛
- (۷) نگاه مردمی؛
- (۸) موقعیت شغلی؛
- (۹) تأمین امنیت.

(۱۱) یافته‌های پژوهش

در بررسی تاریخی فیلم‌هایی که توسط کمپانی‌های فیلم‌سازی یا به سفارش ارتش‌های جهان به ویژه در خلال جنگ‌های جهانی و جنگ‌های سال‌های اخیر ساخته شده در می‌یابیم کشورهای پیشرفته و قدرتمند بیش از یک قرن است از سینما به عنوان سلاحی قدرتمند و تأثیرگذار برای پیشبرد اهداف و برنامه‌های دفاعی، امنیتی، جنگ روانی و بازدارندگی بهره می‌جویند و برنامه‌های سیاسی، توسعه‌طلبانه و استعماری خود را از طریق سینما دنبال می‌کنند.

در فصل دوم پژوهش سیر تاریخی بهره‌برداری نیروهای مسلح از سینما و همین‌طور سینماگران از نیروهای مسلح در خلال جنگ‌های اول و دوم جهانی،

جنگ سرد و بعد از آن مرور شد. در طی این سال‌ها ارتش‌های قدرتمند و مطرح جهان برای تحقق اهداف زیر از سینما بهره جستند:

• تحریک و تهییج مردم به دفاع از کشور

در فیلم تولد یک ملت آماده نمودن افکار عمومی در خصوص جنگ مطرح می‌شود. در فیلم تهدید انگلیس، ارتش این پیام را می‌دهد که کشور در معرض تهدید و اشغال است و باید برای دفاع از کشور آماده بود. در فیلم مادران فرانسوی، جوانان با تشویق مادران به مقابله با متجاوزان برمی‌خیزند و در فیلم مادر دیکسی، مادری قهرمان و وطن‌پرست که فرزندانش در جبهه کشته شده‌اند نشان داده می‌شود.

• تقویت روحیه نیروهای مسلح و مردم در جنگ

فیلم‌های قلب‌های دنیا، چرا می‌جنگیم و شکیبایی در جبهه داخلی، در اروپا و آمریکا به دنبال طولانی شدن جنگ تولید شد تا روحیه نظامیان در خطوط نبرد و روحیه مردم در شهرها را تقویت کند تا همه با هم در مقابل دشمن مقاومت و ایستادگی نمایند.

• توجیه سیاست‌های جنگ‌طلبانه

فیلم‌های زنی به نام ژان، بمب‌ها بر فراز برمه و کلاهخود آهنی با هدف القای عقاید سیاستمداران به مردم برای حضور در جنگ، سرپوش گزاردن بر واقعیات تلخ جنگ، ورود به جنگ برای حمایت از کشورهای دوست ساخته شد.

• آموزش نیروهای مسلح

آموزش سربازان و تقویت انگیزه آنان و همین‌طور اقشار مختلف مردم برای مقابله با دشمن و نیروهای متخاصم برای شرکت در جنگ در دو فیلم چرا می‌جنگیم؟ و یادداشت‌های روزانه برای تیموتی، مطرح شده است.

• اقتدار و شکست‌ناپذیری نیروهای مسلح

فیلم‌های بال‌ها، خبرنگار جنگی و شیر بالدار آثاری حماسی و تبلیغاتی درباره توانمندی و آمادگی نظامیان برای دفاع از کشور و مقابله با متجاوزان، را مطرح می‌کند.

• جذب نیرو برای استخدام در نیروهای مسلح

فیلم‌های غسل تعمید، پیروزی در غرب با هدف تبلیغ فضائل و ویژگی‌های منحصر به فرد نظامیان و داشتن صفاتی مانند شجاعت، مهارت، سخت‌کوشی، فداکاری، میهن‌دوستی،... ساخته شده است.

• اتمام جنگ و برقراری صلح

به منظور توجیه افکار عمومی برای پذیرش صلح، اتمام جنگ و مدارا با دشمنی که توان مقابله با آن نیست فیلم‌هایی مانند دلاوران و نیروی دریایی تولید شده است.

• تبعات و معضلات جنگ

پس از اتمام جنگ‌ها و برگشت نظامیان به شهرها و افشای تلخ تلفات و خرابی‌ها و رویدادهای پنهان آن و نمایان شدن معضلات و آسیب‌های جنگ فیلم‌هایی مانند؛ بهترین سال‌های زندگی، جنگ برمه‌ای، چهار سوار سرنوشت، متولد چهارم ژوئیه، جوخه،... ساخته شده و به آسیب‌های جنگ بر نظامیان، مردم و جامعه پرداخته‌اند.

• در دوران جنگ سرد

در طول جنگ سرد میان آمریکا و شوروی از سال ۱۹۴۰ تا ۱۹۹۰ میان این دو کشور جنگی رخ نداد، اما میان هم‌پیمانان آنان و رقابت در زمینه تولید سلاح‌های غیر متعارف و هواوفضا رقابت شدید وجود داشت و در این سال‌ها فیلم‌های زیادی بر اساس ایدئولوژی طرفین (کمونیست و کاپیتالیسم) تولید شده که می‌توان به فیلم‌هایی مانند: دکتر استرانج‌لانو، محاکمه در نورنبرگ،... اشاره کرد.

• جنگ‌های خلیج فارس

با لشکرکشی آمریکا و کشورهای غربی به خلیج فارس و جنگ با صدام و آزادسازی کویت و اشغال عراق و جنگ با طالبان و اشغال افغانستان فیلم‌های زیادی در توجیه و همین‌طور نقد این جنگ‌ها تولید شده است که می‌توان از فیلم‌هایی مانند؛ شجاعت زیر آتش، ژاکت، کاندیدای منچوری،... نام برد.

در فصل سوم به رابطه نیروهای مسلح و سینما در ایران قبل از انقلاب و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی پرداختیم.

۱۲) نیروهای مسلح در سینمای ایران

با مرور فیلم‌های ایرانی دهه‌های سی و چهل و اوایل دهه پنجاه به این نتیجه رسیدیم که نظامیان در آن سال‌ها اکثراً از تصویری مناسب و مردمی برخوردار بودند و محورهای زیر در فیلم‌ها مشاهده شد:

۱) الگوسازی و قهرمان‌پروری از نیروهای مسلح به منظور تشویق جوانان برای پیوستن به نیروهای نظامی؛ مانند فیلم‌های میهن‌پرست، پاسداران دریا.

(۲) خدمت سربازی جوانان را آبدیده می‌کند و به اصطلاح از آنان مرد می‌سازد؛ فیلم نقلعلی.

(۳) نیروهای مسلح حافظان نظم، امنیت، آرامش و تمامیت ارضی هستند؛ خون و شرف.

(۴) نظامیان افرادی زیرک، شجاع و مسئولیت‌پذیرند و در اجرای مأموریت‌های محوله جدیت دارند؛ یک قدم تا مرگ.

(۵) حضور فعالانه در اقصا نقاط کشور و مناطق دورافتاده و صعب‌العبور جغرافیایی برای دفاع از مردم و مبارزه با قانون‌شکنان؛ استوار و پاسبان.

(۶) اجرای وظایف قانونی و ضابطه‌مند و جای نداشتن هرگونه فساد و رابطه غیر قانونی در نیروهای مسلح؛ دختر لر، سر گروه‌بان و

از سال ۱۳۵۱ تا پیروزی انقلاب علاوه بر آنچه گفته شد در برخی فیلم‌ها نشانه‌هایی از فساد و لغزش نیروهای مسلح به چشم می‌خورد و تقابلی میان نیروهای مسلح و مردم دیده می‌شود مانند؛ حسین آژدان، آرامش در حضور دیگران، گوزن‌ها و

در بحبوحه شکل‌گیری انقلاب اسلامی با ساخت فیلم‌هایی با مضمون سیاسی و اجتماعی افول قدرت نیروهای مسلح به نمایش گذاشته شد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی از ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۰ نیروهای مسلح در اکثر موارد به ویژه فیلم‌های دوران دفاع مقدس به صورت نیروهای وظیفه‌شناس، متعهد، قهرمان، رزمندگانی فرشته‌صفت، ایثارگر، میهن‌دوست و منزه و یا در نهایت با چهره‌ای کاملاً معمولی در فیلم‌ها به چشم می‌خوردند. بعد از دهه هفتاد سینما با فیلم‌هایی مانند؛ زندان زنان، پارتی و... عملکرد نیروهای مسلح را به نقد می‌کشد و پس از حوادث کوی دانشگاه رفته‌رفته این چهره در سینما مخدوش می‌شود. این روند ادامه می‌یابد تا جایی که بعد از حوادث ۱۳۸۸ برخی فیلم‌سازان تلویحاً و غیر مستقیم نیروهای مسلح را عامل اصلی بروز مشکلات جامعه معرفی می‌کنند، فیلم‌هایی مانند؛ انتهای خیابان هشتم، آلزایمر، مرگ کسب و کار من است، کافه ترانزیت، طبل بزرگ زیر پای چپ و... .

در این فیلم‌ها به مرور به شیوه‌های مختلف هنری، عملکرد نیروهای مسلح زیر سؤال رفت و باعث شد منزلت اجتماعی آنان نسبت به دهه اول انقلاب اسلامی تغییر محسوس نماید.

جشنواره سی‌ام فیلم فجر در شرایطی برگزار شد که ایران اسلامی در اوج تهدید نظامی و تحریم اقتصادی از سوی کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده آمریکا قرار داشت و از سویی جشنواره پس از سی سال برگزاری به بلوغ کامل دست یافته بود. از این رو تلاش کردیم در چنین فضایی جایگاه نیروهای مسلح را در جشنواره به عنوان بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی کشور مورد بررسی و تحلیل قرار دهیم. در این بررسی با در نظر گرفتن نظریات و تئوری‌های اندیشمندان جامعه‌شناسی در حوزه منزلت اجتماعی و نظریات مربوط به وسایل ارتباط جمعی و رسانه‌ها و نیز اصول تحلیل فیلم، آثار بخش مسابقه سینمای ایران، بررسی و ۹ موضوع محوری استخراج شد.

اولین موضوع "کارکرد" بود. فیلم‌سازان در فیلم‌های زندگی خصوصی، گیرنده و چک نشان دادند نیروهای بسیج خارج از مأموریت قانونی با مردم رفتار می‌کنند و در انجام وظایف افراط می‌نمایند. در فیلم فیتيله و ماه‌پیشانی، مأمور نیروی انتظامی از تعقیب و دستگیری متهم شانه خالی می‌کند (کژکارکردی) یا در فیلم زندگی خصوصی ذکر می‌شود که مأموران ناجا برای جمع‌آوری آنتن ماهواره‌ها عملیات هلی‌برن انجام می‌دهند (افراط در مأموریت)، که طبق تئوری بی‌کارکردی و کژکارکردی رابرت کی‌برتون، این پیام به مخاطب منتقل می‌شود که نیروهای مسلح دچار افراط و تفریط شده‌اند. موضوعی که به منزلت اجتماعی نیروهای مسلح آسیب وارد می‌سازد.

دومین موضوعی که در تعدادی از فیلم‌ها مشاهده شد این بود که نیروهای مسلح به جای پرداختن به "مأموریت اصلی" و ذاتی به مأموریت‌های سطحی مشغولند و به وظایف اصلی و الویت‌دار نمی‌پردازند. بند سه نظریه پارسونز به این نکته می‌پردازد که هر نظام اجتماعی باید نیازهای مهم کنشگران را برآورده سازد، در غیر این صورت منزلت اجتماعی آنان تنزل می‌یابد. در فیلم گشت ارشاد ناجا شرکت‌کنندگان در پارتی‌های مختلط را بازداشت می‌کند، اما با کسانی مانند حاج فراتی که با تشکیل باند مافیایی تخلفات گسترده مرتکب می‌شود برخورد قانونی نمی‌کند. در فیلم تلفن همراه رئیس جمهور با وجود انواع تخلفات و جرائم در سطح شهر ناجا تنها دختران بدحجاب را بازداشت می‌کند و در فیلم تهران ۱۵۰۰ پلیس با نزدیک شدن دختر و پسر نامحرم به یکدیگر فوری در صحنه حاضر می‌شود، اما در برابر خلافکاران بزرگ واکنشی نشان نمی‌دهد و آنان آزادانه به

فعالیت‌های غیر قانونی مشغولند. در فیلم یک سطر واقعیت، کلاهبرداران حرفه‌ای بدون هراس از پلیس سر مردم کلاه می‌گذارند و پلیس با آنها کاری ندارد و تنها با رانندگانی که قوانین راهنمایی و رانندگی را رعایت نمی‌کنند برخورد می‌کند. این نمونه‌ها مؤید آن است که نیروهای مسلح نیازهای مهم کنشگران و یا جامعه را برآورده نمی‌سازند.

سومین موضوعی که در فیلم‌های پل چوبی، تلفن همراه رئیس جمهور، چک و بوسیدن روی ماه به آن پرداخته شد "قدرت" بود. در این فیلم‌ها که به حوادث پس از انتخابات سال ۸۸ ارتباط داشت نشان داد نیروهای مسلح از قدرت و اختیارات قانونی خود به طور صحیح استفاده نمی‌کنند و طبق نظریات اقتدار رالف دارندورف، کارکردگرایی پارسونز و نخبه‌گرایی رایت میلز، این رفتار آنان کاهش منزلت را به همراه دارد. در فیلم بوسیدن روی ماه، مدیر موفق و متعهد به دلیل دستگیری فرزندش در اغتشاشات به دستور مقامات بالا از مسئولیت خلع می‌شود. در فیلم پل چوبی، سرهنگ ناجا از قدرت قانونی خود برای آزاد کردن دختر بازداشتی بهره می‌جوید تا برادرش به کارهای ساختمانی سرهنگ ادامه دهد یا همین سرهنگ از کارگران برای تبلیغ نامزد مورد قبولش در انتخابات بهره می‌جوید و نیز از سربازان به جای کارگران استفاده می‌کند.

چهارمین موضوع که در تعدادی از فیلم‌ها مشاهده شد به "سازگاری" و تعامل نیروهای مسلح با سایر نظام‌های جامعه اختصاص داشت. در فیلم آمین خواهیم گفت، خدمت سربازی به عنوان مانع پیشرفت زندگی جوانان معرفی شد و کارگردان نشان داد خدمت وظیفه با سایر نظام‌ها هماهنگ نیست. در فیلم‌های یک عاشقانه ساده و سلام بر فرشتگان، تصویری مناسب و سازگار از نیروهای مسلح با سایر نظام‌های اجتماعی ارائه شد. طبق نظریه نظام اجتماعی تالکوت پارسونز اگر نظامیان نتوانند با سایر نظام‌های اجتماعی سازگار شوند و حمایت آنها را داشته باشند جایگاه اجتماعی خود را از دست خواهند داد.

پنجمین موضوع که در هفت فیلم به شیوه‌های متنوع به آن پرداخته شد "دفاع مقدس" بود. سه فیلم روزهای زندگی، ضدگلوله و ملکه، داستان آنها در دوران جنگ تحمیلی می‌گذشت و صحنه‌های از رشادت رزمندگان به نمایش درآمد، اما در این فیلم‌ها صحنه‌هایی از رفتارهای انسانی دشمن متجاوز به تصویر کشیده شد

و به این موضوع اشاره داشتند که جنگ تحمیلی پس از هشت سال نهایتاً با پذیرش قطعنامه ۵۹۸ به اتمام رسید. این نکات در مقایسه با فیلم‌هایی که قبلاً درباره دفاع مقدس تولید شده بود بسیار تأمل‌برانگیز بود. معرفی دشمن و رزمندگان اسلام به این سبک و سیاق باعث می‌شود تا شناختی که از جنگ تحمیلی و نیروهای رزمنده در اذهان جامعه شکل گرفته دستخوش تغییر و افت شود. در فیلم‌های خرس، بوسیدن روی ماه و رویای سینما، به معضلات دفاع مقدس اشاره می‌شود و مخاطب از جنگ در هر شکل آن متنفر شده و شناخت او از دفاع مقدس با شناختی که از سوی رسانه‌های رسمی ارائه می‌دهند متفاوت می‌شود. طبق نظریه مبادله بلاو، بین افراد یا بین گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی می‌توان دریافت که از جمله عوامل مؤثر بر منزلت اجتماعی، انجام فعالیت‌های با ارزش و مفید برای جامعه و آگاهی مردم از اینگونه فعالیت‌هاست؛ بنابراین اگر مردم احساس کنند آن فعالیت‌ها برایشان با ارزش، مفید و سودمند نبوده جایگاه اجتماعی آنان کاهش خواهد یافت. همچنین طبق نظریه نمایشی اروین گافمن، اگر نظامیان - به هر دلیلی - از نقش خود ناراضی باشند و این نارضایتی را در رفتار اجتماعی‌شان ظاهر سازند، دچار «فاصله نقش» شده و منزلت اجتماعی‌شان کاهش خواهد یافت.

ششمین موضوع که در فیلم‌های خوابم میاد و چک به آن پرداخته شد "سرنوشت نیروهای مسلح" بود که با تغییر نظام دستخوش تغییر گردید و موقعیت گذشته را از دست دادند. در فیلم خوابم میاد، سرهنگ دوران طاغوت که از وضع مالی مناسبی بهره‌مند است بعد از پیروزی انقلاب اسلامی درآمد خود را از دست می‌دهد و برای تأمین معاش به مسافرکشی رو می‌آورد و همسر و دخترش نیز مجبورند برای تأمین هزینه‌های زندگی به کارهای خدماتی سطح پایین بپردازند و یا در فیلم چک، تیمسار حکومت شاهنشاهی بعد از انقلاب به وضعیتی دچار می‌شود که مجبور است کتاب‌های کتابخانه شخصی‌اش را برای امرار معاش بفروشد. در حقیقت این فیلم‌ها هشدار به نیروهای مسلح است که بدانند با تغییر نظام سرنوشت آنان بیش از سایر مشاغل در معرض خطر قرار می‌گیرد. طبق نظریه ماکس وبر با تغییر نظام، قدرت و حکمیت کاهش می‌یابد و به دنبال آن حیثیت نیز تنزل می‌یابد؛ در نتیجه منزلت از دست می‌رود.

هفتمین موضوع که در برخی از فیلم‌ها مشاهده شد این بود که "اجتماع نگاه مطلوبی" به نیروهای مسلح ندارد. در فیلم بی‌خود و بی‌جهت، فرد خلافاً نگرانی

و واهمه‌ایی از پلیس ندارد و یا در فیلم چک، با وجود انواع جرائم، مردم معتقدند نباید از پلیس کمک گرفت؛ زیرا پلیس به جای تعقیب متخلفان به خود ما مشکوک می‌شود و آسایش‌مان را سلب می‌کند. در فیلم گیرنده، افسر راهنمایی و رانندگی برای رفع مشکلاتش همانند مردم به رئیس جمهور نامه می‌نویسد. این موترد نشان می‌دهد در حقیقت مشکلات، گریبان نیروهای مسلح که وظیفه حفظ نظم و امنیت را بر عهده دارند، را نیز گرفته و سازوکار رسیدگی به مشکلات در نیروهای مسلح وجود ندارد. این تصاویر طبق نظریه نمایشی اروین گافمن، چهره‌ای نامناسب از نیروهای مسلح را به نمایش می‌گذارد و منزلت آنان در نزد افکار عمومی را تنزل می‌دهد. میلز اعتقاد دارد که سلطه‌گری از سوی نخبگان جامعه بر سایر اقشار مردم تحمیل می‌شود. از نظر وی اگر جامعه تحت سلطه گروه کوچکی از ثروتمندان، سیاستمداران و نظامیان قرار گیرد و این سه گروه از نظر اقتصادی، سیاسی و نظامی بر جامعه چیره شوند، بر خلاف منافع اکثریت جامعه عمل کرده و «منابع کمیاب» (امتيازات ویژه از قبیل ثروت و قدرت) را به طور ناعادلانه‌ای به خود اختصاص خواهند داد و همین مسأله، موجب ستیزه و کشمکش دائمی بین آنان و اقشار محروم جامعه خواهد شد.

هشتمین موضوع که در تعدادی از فیلم‌ها به آن پرداخته شد موضوع "موقعیت شغلی" بود و نشان داد نظامیان از این موقعیت که قانون فراهم نموده برای منافع شخصی استفاده می‌کنند. در فیلم پل چوبی، سرهنگ نیروی انتظامی مشغول کارهای اقتصادی است و از موقعیت شغلی برای پیشبرد کارهایش بهره می‌جوید. در فیلم پذیرایی ساده، هنگام فرار خودرو از ایست بازرسی مأمور با مشاهده کیسه‌های اسکناس، مأموریت قانونی خود را فراموش می‌کند و اسکناس‌ها را بر می‌دارد. در فیلم بوسیدن روی ماه، مدیر جوان که در کمیته جستجوی مفقودان ستاد کل نیروهای مسلح مشغول کار است بیشتر این موقعیت شغلی را سکوی برای تصاحب مسئولیت‌های بالاتر می‌داند و تعهد و دلسوزی نسبت به خانواده مفقودان ابراز نمی‌کند. در فیلم دوازده صندلی، مأمور کلانتری به جای رسیدگی به شکایت مردم دائم به فکر ناهار است و سعی می‌کند با ترساندن شاکی از متشاکی، پرونده را مختومه کند. سی رایت میلز صاحب نظریه نخبگان، اعتقاد دارد اگر جامعه تحت سلطه گروه کوچکی از ثروتمندان، سیاستمداران و نظامیان قرار گیرد و این سه گروه از نظر اقتصادی، سیاسی و نظامی بر جامعه چیره شوند، بر خلاف

منافع اکثریت جامعه عمل کرده و منابع کمیاب (امتیازات ویژه از قبیل ثروت و قدرت) را به طور ناعادلانه‌ای به خود اختصاص خواهند داد و همین مسأله، موجب ستیزه و کشمکش دائمی بین آنان و اقشار محروم جامعه خواهد شد. همچنین راندل کالینز صاحب نظریه اقتدار، معتقد است افراد جامعه همواره در پی دستیابی به بیشترین حد «منزلت ذهنی» هستند و برای کسب هر چه بیشتر آن از همه «منابع کمیاب» و ارزشمندی که در اختیار خودشان یا دیگران است، نهایت استفاده را می‌کنند. به همین دلیل، هر کس می‌کوشد تا ضمن تحت سلطه در آوردن دیگران، از منابع آنها نیز برای افزایش منزلت خود بهره‌برداری کند. طبق این دو نظریه نشان دادن نظامیان در قالب قشری که تنها به فکر منافع شخصی است باعث می‌شود جایگاه آنان در نزد مردم سقوط کند.

نهمین موضوع "تأمین امنیت" بود که در فیلم‌های چک، برف روی کاج‌ها و دوازده صندلی به صورت مستقیم به آن پرداخته شد. در فیلم چک، کیف‌قاپی و سرقت همراه با خشونت نشان داده شد. در فیلم برف روی کاج‌ها، ساکنان محل برای تدمین امنیت دست به کار شدند و از پلیس خبری نبود. در فیلم دوازده صندلی، زورگیری و ربودن زنان مطرح شد و نشان داد نیروهای مسلح به ویژه بسیج و نیروی انتظامی در تدمین امنیت شهروندان ناتوان هستند. طبق نظریه تالکوت پارسونز، می‌توان استنباط کرد که اگر نظامیان و سازمان‌های نظامی در تأمین نیازهای کارکردی، نقش غیر فعال یا ناموفق داشته باشند، دچار کاهش منزلت اجتماعی خواهند شد.

۱۳) یافته‌های آماری

در ۷۴,۹۶ درصد فیلم‌هایی که به کارکرد نظامیان اشاره داشته است، نیروهای مسلح کارکرد صحیحی ندارند.

در ۶۲,۵ درصد از فیلم‌هایی که به مأموریت‌های نیروهای مسلح پرداخته است، نشان می‌دهد که به مأموریت‌های سطحی پرداخته و از وظایف اصلی خود غافلند.

طبق نظریه کلیشه‌سازی ادامه نمایش این روند، نیروهای مسلح را در اذهان عمومی به افرادی بی‌مسئولیت و غیر قابل اطمینان تبدیل نموده و علاوه بر کاهش

منزلت و جایگاه اجتماعی، در انجام وظایف نیز آنها را با مشکل روبه‌رو خواهد ساخت.

- در ۵۴,۱۶ درصد از فیلم‌هایی که به موضوع استفاده از قدرت نظامیان اشاره کرده، نیروهای مسلح استفاده نادرستی از قدرت خود دارند.

- در ۲۹,۱۶ درصد فیلم‌هایی که به تأمین امنیت توسط نیروهای مسلح اشاره دارند، آنها را ناتوان از تأمین امنیت جامعه معرفی می‌نماید.

- ۴۵,۸۳ درصد از این آثار نیروهای مسلح را تأمین‌کننده امنیت جامعه معرفی می‌کند که البته نوع این مورد بحث است و در بحث و نتیجه‌گیری به آن پرداخته خواهد شد.

طبق نظریه انباشت، این دسته از فیلم‌ها به تدریج اعتماد عمومی را از نیروهای مسلح سلب می‌نمایند.

- ۵۴,۱۶ درصد آثار نگاه مردم نسبت به نیروهای مسلح را بدبینانه نشان داد.

- ۵۰ درصد فیلم‌ها نیروهای مسلح را ناسازگار با اجتماع به تصویر کشید.

- در ۴۱,۲۱ درصد از فیلم‌ها نیروهای مسلح از موقعیت شغلی خود استفاده صحیحی نکرده‌اند.

- در ۵۴,۱۶ درصد از فیلم‌ها نظامیان سرنوشت خوبی ندارند و در فیلم‌ها عاقبت خوبی برای نیروهای مسلح متصور نشد.

- از میان هشت فیلمی که به نحوی به موضوع دفاع مقدس پرداخته است، چهار فیلم تبعات منفی جنگ را نشان می‌دهد و یک فیلم شک و تردید و سؤال در مورد دفاع مقدس ایجاد می‌کند.

۱۴) نتیجه‌گیری

۱) تصویر ارائه‌شده از نیروهای مسلح در فیلم‌ها به شکلی نبود که مخاطب با آن همزادپنداری کند و یا افتخار کند و آن را الگو و قهرمان خود قرار دهد، بلکه اغلب تصویری معمولی و حاشیه‌ای و بعضاً نامناسب از نیروهای مسلح نشان داده شد؛ مانند: پل چوبی، پذیرایی ساده، چک و یک سطر واقعیت.

۲) حضور نیروهای مسلح در فیلم‌ها روند نزولی دارد. کمتر فیلمی با شخصیت محوری نیروهای مسلح از سوی مراکز فیلم‌سازی بخش خصوصی و یا حتی بخش دولتی تولید می‌شود و این خلأ در کارنامه فیلم‌سازی کشور محسوس است. این موضوع کاهش منزلت اجتماعی نیروهای مسلح را در پی دارد (از دل برود هر آنکه از دیده برفت).

۳) از مشکلاتی که در خصوص تصویر نیروهای مسلح در اکثر فیلم‌ها به ویژه جشنواره سی‌ام وجود دارد آن است که فیلم‌سازان شخصیت محوری و محبوب فیلم را که مخاطب با او همزاد پنداری می‌کند به گونه‌ای نشان می‌دهند که در ادامه فیلم با برخورد نامناسب نیروهای مسلح روبه‌رو می‌شود و این موضوع باعث تنفر و دلزدگی تماشاگر می‌شود. فیلم‌ساز در ظاهر نشان می‌دهد که نیروهای مسلح در حال انجام وظیفه‌اند، اما در اصل به عنوان مانع و فزاینده مشکل معرفی می‌شوند؛ مانند فیلم‌های: خرس، گیرنده، بیداری، تلفن همراه رئیس جمهور، فیتله و ماه پیشونی. به یاد داشته باشیم که نیروهای مسلح در فیلم‌ها اغلب نماد حاکمیت هستند.

۴) جشنواره فیلم فجر شاخص و معیار مناسبی برای ارزیابی عملکرد مراکز هنری نیروهای مسلح مانند: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس، ناجی هنر، سازمان بسیج هنرمندان، مؤسسه شهید آوینی و مدیریت هنری ارتش جمهوری اسلامی است و از طریق فیلم‌های به نمایش در آمده می‌توان به نقاط قوت و ضعف این مراکز در فیلم‌های تولیدی مرتبط با نیروهای مسلح پی برد. با توجه به قرار گرفتن کشور در جنگ نرم و موج اسلام‌هراسی و ایران‌هراسی از سوی نظام سلطه باید اذعان داشت که خلق آثار هنری جذاب و ماندگار در اولویت حوزه سینما و برنامه‌های مراکز هنری نیروهای مسلح قرار ندارد و یا آنگونه که اقتضای جنگ رسانه‌ای است از سینما استفاده نمی‌شود.

۵) آثار به نمایش در آمده در جشنواره و اظهار نظر و گلایه برخی فیلم‌سازان گویای این مطلب است که نوعی واگرایی و ناهماهنگی در نحوه همکاری و تعامل میان مراکز هنری نیروهای مسلح با هم و با وزارت ارشاد وجود دارد. یک مرکز فیلمنامه‌ای را تأیید و مرکز دیگر همان فیلمنامه را رد می‌کند. این موضوع باعث سردرگمی و بعضاً سوء استفاده فیلم‌سازان واقع می‌شود. فیلم "ضد گلوله" از سوی

انجمن سینمای دفاع مقدس رد می‌شود و یا فیلم "روزهای زندگی" در این مرکز با اصلاحات مواجه می‌شود، اما فیلم‌ساز از طریق دیگر آن را تولید می‌کند و یا در فیلم "گیرنده" محصول مؤسسه شهید آوینی، ناجا و در فیلم "شور شیرین"، آجا زیر سؤال می‌رود و یا فیلم "فیتله و ماه‌پیشونی" بدون کارشناس انتظامی ساخته می‌شود و تصویری نامطلوب از ناجا برای مخاطب کودک به نمایش در می‌آید.

۶) فیلم‌سازان برای خلق آثار بدیع و خلاقیت در بیان ایده‌های مرتبط با دفاع مقدس و ذکر دیدگاه‌های متفاوت نسبت به جنگ تحمیلی بعضاً دچار افراط و تفریط می‌شوند و به دلیل تبیین نکردن چارچوب‌ها، خطوط قرمز و سیاست‌های مشخص و راهبردی از سوی مراکز مسئول، شاهد پدید آمدن فیلم‌هایی هستیم که با ارزش‌های دفاع مقدس در تقابل قرار می‌گیرند و این ژانر را با مشکل مواجه می‌سازند. در جشنواره سی‌ام سه فیلم ملکه، روزهای زندگی و ضدگلوله، هر یک به طریقی موضوع "قطعنامه ۵۹۸" و موضوع اتمام جنگ را برای نسل امروز روایت کردند و به نوعی بر پایان جنگ تحمیلی با پذیرش قطعنامه از سوی جمهوری اسلامی ایران تأکید نمودند!! این فیلم‌ها بار دیگر چالش‌ها و مشکلات سینمای دفاع مقدس و خلأ راهبرد در این ژانر را مطرح ساختند.

۷) طراحی صحنه، گریم، نورپردازی، میزانشن، زاویه دوربین و... با توجه به ساختار و مضمون فیلم تهیه و تنظیم می‌شوند. در بسیاری از فیلم‌ها نیروهای مسلح به لحاظ فیزیکی و ظاهری به صورت غیر جذاب و تأمل‌برانگیز با چهره‌هایی خشن، عصبی، کوتاه‌قد یا بلندقد، اخمو، شکم‌های برآمده، کم‌هوش و... نشان داده شدند. در فیلم "فیتله و ماه‌پیشونی" مأمور ناجا با قد بلند و دائم به فکر خوردن، در فیلم "روزهای زندگی"، نیروی سپاه با چهره اخمو، در فیلم "ملکه" افسر ارتش سیگاری و نیروهای رزمنده پاسدار عصبی و تندخو، در فیلم "خرس"، مأمور ناجا کوتاه‌قد، در فیلم "دوازده صندلی"، مأمور ناجا به فکر خوردن و بی‌تفاوت نسبت به وظایف و... نشان داده شد.

۸) موضوع عملکرد گشت ارشاد و برخورد با زنان بدحجاب از سوی نیروی انتظامی در فیلم "تلفن همراه رئیس جمهور" و "گشت ارشاد" به دو شیوه رئال و طنز به تصویر کشیده شد و این موضوع دستمایه فیلم‌سازان برای نقد عملکرد ناجا در این خصوص قرار گرفت. گشت ارشاد موضوع حساسیت برانگیز جامعه به

ویژه قشر جوان است و برخی با وجود آن موافق و برخی مخالف‌اند. بدحجابی پدیده‌ای زشت و مذموم است و برای محو آن از سطح شهرها بیش از نیروی انتظامی، مراکز فرهنگی و مذهبی مسئول هستند، اما در حال حاضر ناجا جبران کم‌کاری و قصور این مراکز را می‌کند و طبق پژوهش‌های انجام‌شده این اعمال تأثیر بلندمدت نداشته و باعث فاصله گرفتن مردم از ناجا شده است.

۹) فیلم‌سازان متفکر، همواره بر اساس افکار، باورها و دغدغه‌هایی که دارند از سینما و تربیون آن برای انتقال پیام به مخاطبان استفاده می‌کنند و با به کارگیری شگردهای متنوع و زبان هنر به موضوعات مختلف می‌پردازند و از معضلات و چالش‌ها سخن می‌گویند. از سال ۱۳۸۸ به این طرف موضوع افزایش جرایم امنیتی، سیاسی دستمایه فیلم‌سازان قرار گرفته و آنان تلویحاً یا به صورت مستقیم، با ایما و اشاره و با در نظر گرفتن محدودیت‌های سینمایی به پیامدهای آن می‌پردازند و اغلب رویکرد فیلم‌سازان نگران‌کننده و هشداردهنده است؛ مانند فیلم‌های پل چوبی، بوسیدن روی ماه و تلفن همراه رئیس جمهور.

۱۰) نیروهای مسلح کشور همواره برای حفظ نظم و امنیت جامعه تلاش می‌کنند و مردم در امنیت قابل قبول مشغول زندگی هستند. این سخت‌کوشی و مجاهدت نیروهای مسلح در فیلم‌های بخش مسابقه جشنواره سی‌ام دیده نشد و اغلب نداشته‌ها و نیمه خالی لیوان مطرح شد.

۱۱) تصویر نیروهای مسلح اعم از ارتش جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران و نیروی انتظامی در فیلم‌های جشنواره جذاب نبود و فیلم‌سازان نیروهای مسلح نماد حاکمیت را در قالب‌های هنری متفاوت اغلب زیر سؤال بردند.

۱۲) عملکرد ضعیف برخی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها و ناکارآمدی برخی برنامه‌ها و سیاست‌ها باعث نارضایتی مردم و اعتراض بعضاً خیابانی آنان و درگیری مردم و نیروهای مسلح به عنوان حافظان نظم و امنیت می‌شود. این درگیری به کاهش منزلت اجتماعی نیروهای مسلح منجر می‌گردد؛ موضوعی که در تعدادی از فیلم‌ها مشاهده شد.

۱۳) نیروهای مسلح بدون حمایت مردم قادر نیستند مأموریت‌های خطیر را به سرانجام برسانند و از کشور دفاع کنند. تصویر ارائه‌شده از نیروهای مسلح در

برخی فیلم‌ها به گونه‌ای بود که باعث ایجاد فاصله میان مردم و نیروهای مسلح، و باعث تنفر و دلزدگی می‌شد.

(۱۴) در دهه اول انقلاب تصویر نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در فیلم‌ها به گونه‌ای بود که جوانان با مشاهده آن مشتاق می‌شدند به استخدام نیروهای مسلح در آیند. پسران جذب نیروهای مسلح می‌شدند و دختران علاقه‌مند می‌شدند همسر نظامی برگزینند، اما فیلم‌های جشنواره و سینمای ایران اکنون اینگونه نیست و انتخاب شغل نظامی گزینه برتر جوانان نمی‌باشد.

(۱۵) چند راهکار

(۱) طی نشستی با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی و مسئولان مراکز هنری نیروهای مسلح تصویر نیروهای مسلح در فیلم‌های جشنواره و همچنین سایر تولیدات سینمایی بررسی شود و با توجه به نقش مهم و تعیین‌کننده نیروهای مسلح در تأمین امنیت و دفاع از تمامیت ارضی کشور تدابیر لازم و سازنده برای ارائه تصویری جذاب و تأثیرگذار اتخاذ شود.

(۲) وضعیت نیروهای مسلح در فیلم‌های سینمایی با حضور مسئولان هنری نیروها مورد بررسی قرار گیرد و برای ارائه تصویری شایسته و پیشگیری از تکرار اشتباهات گذشته تصمیم‌های کارا گرفته شود.

(۳) ایده تولید فیلم با محوریت نیروهای مسلح در ژانرهای پلیسی، سیاسی، امنیتی، جنگی، خانوادگی، تخیلی و... با هدف بهره‌برداری مضاعف از سینما در اولویت فعالیت‌ها و برنامه‌های سالانه فرهنگی نیروهای مسلح قرار گیرد.

(۴) از قابلیت‌های انیمیشن در راستای اهداف عالی فرهنگی نیروهای مسلح برای مخاطب کودک و نوجوان و بزرگسال در سطح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی بهره‌برداری شود. تولید آثار با موضوع عملیات‌های سرنوشت‌ساز دوران دفاع مقدس، معرفی سرداران و امیران شهید، جنگ‌های آینده، توانمندی و اقتدار نیروهای مسلح و... حائز اهمیت است.

(۵) ایجاد همکاری، تعامل و وحدت رویه میان مراکز هنری نیروهای مسلح با هدف هم‌افزایی و تولید آثار ارزشمند و پیشگیری از تولید آثار نازل و منزلت‌سوز.

۶) جایگاه نیروهای مسلح در سازمان سینمایی کشور مشخص شود و از توانایی‌ها و قابلیت‌های سینمایی کشور در راستای اهداف عالی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی بهره‌برداری شود.

۷) برای حضور فعالانه، تأثیرگذار و الگوبخش در جشنواره‌های آتی برنامه‌ریزی همه‌جانبه صورت پذیرد.

۸) آماده‌سازی سالن‌های نمایش فیلم واقع در مراکز فرهنگی و هنری و مجتمع‌های سیاحتی نیروهای مسلح در اقصی نقاط کشور برای جبران کمبود سالن‌های نمایش فیلم و اکران تولیدات ارزشی و مرتبط با نیروهای مسلح

۹) یافته‌های پژوهش طی نشست برای فیلم‌سازان و مسئولان فرهنگی و جنگ روانی نیروهای مسلح مطرح شود و فیلم‌سازان با تبعات و پیامدهای فیلم‌هایشان بر مخاطبان بیشتر آشنا شوند.

۱۰) نمایش فیلم‌های سینمایی با موضوع اقتدار و توانمندی نیروهای مسلح همانند برگزاری رزمایش‌ها بازدارنده است. در این راستا با اختصاص بودجه‌های مناسب، فیلم‌های جذاب و تأثیرگذار برای نمایش در سینماهای داخل و خارج کشور تهیه و تولید شود. ارائه تصویری شایسته از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی خنثی‌کننده توطئه‌های نظام سلطه است و به موج ایران‌هراسی پایان می‌دهد.

۱۱) انتقادهای، ابهام‌ها و چالش‌هایی که فیلم‌سازان پیرامون عملکرد نیروهای مسلح مطرح می‌سازند هرچند وارد هم نباشد توسط مسئولان فرهنگی و تبلیغاتی نیروهای مسلح بررسی شود.

۱۲) مراکز فرهنگی و تبلیغاتی نیروهای مسلح با تهیه فیلم‌های مناسب و با کیفیت در جشنواره‌های داخلی و خارجی فیلم‌های سینمایی فعالانه شرکت نمایند و از این فرصت‌ها و ظرفیت‌ها برای شناساندن خدمات و قابلیت‌های نیروهای مسلح بهره‌برداری نمایند.

۱۳) مرکز فرهنگی و هنری سپاه، ارتش، ناجا، بسیج، وزارت دفاع، ستادکل نیروهای مسلح و بنیادهای حفظ آثار با تشکیل گروه‌های کارشناسی در همه جشنواره‌های فیلم که در طول سال در کشور برگزار می‌شود شرکت نمایند و آثار را با رویکرد بررسی نیروهای مسلح در فیلم‌ها مورد بررسی و واکاوی قرار دهند و

نتایج این بررسی‌ها را به مراکز تبلیغی و فرهنگی برای برنامه‌ریزی مناسب ارائه نمایند.

۱۴) کشورهای غربی سال‌هاست با ساخت فیلم‌های سینمایی قدرت، توانایی و آمادگی نظامی خود را به رخ دیگر ملت‌ها می‌کشند و رعب و وحشت ایجاد می‌کنند و امنیت کشورشان را ارتقا می‌بخشند. آنان در فیلم‌هایشان نیروهای مسلح را تضعیف نمی‌کنند. این موضوع برای فیلم‌سازان ایرانی تبیین شود و از آنان خواسته شود برای حفظ و تقویت منافع ملی از تولید فیلم علیه نیروهای مسلح اجتناب کنند.

کتابنامه

- ۱) ابراهیمی کیابی / تهاجم خاموش / تهران / نشر دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی / ۱۳۹۱
- ۲) ایمان، محمدتقی / مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی / قم / پژوهشگاه حوزه و دانشگاه / ۱۳۸۸
- ۳) بوردول، دیوید - تامسون، کریستین / مترجم‌روبرت صافاریان / تاریخ سینما / انتشارات مرکز / ۱۳۸۳
- ۴) پایان‌نامه کارشناسی ارشد / فلسفه تعلیم و تربیت / دانشگاه شیراز / ۱۳۷۹
- ۵) تحلیل و بررسی سی‌امین جشنواره فیلم فجر از منظر نیروی انتظامی
- ۶) جعفری هرندی، رضا و نصر، احمدرضا و میرشاه جعفری، ابراهیم / تحلیل محتوا روشی پرکار برد در مطالعات علوم اجتماعی / حوزه و دانشگاه، سال چهاردهم، ش ۵۵ / پاییز ۱۳۸۷
- ۷) جمشیدی، احمد / بررسی تأثیر انتخابات ریاست جمهوری دوم خرداد ۱۳۷۶ بر روی مطبوعات شیراز
- ۸) داوینپورت، رابرت / مترجم وحید اله موسوی علی فارسی نژاد / فرهنگ فیلم‌های جنگی جهان (قرن بیستم) / تهران / انتشارات ساقی / ۱۳۹۱
- ۹) دفلور ملوین - اورت ای. دنیس / مترجم سیروس مرادی زیر نظر دکتر ناصر باهنر / شناخت ارتباطات جمعی / تهران / انتشارات دانشکده صدا و سیما / ۱۳۸۷
- ۱۰) روزنامه‌ها و مجلات سینمای رسمی کشور و سایت‌های سینمایی
- ۱۱) زیگفرید / ترجمه فتح الله جعفری جوزانی / از کالیگاری تا هیتلر (تاریخ روانشناختی سینمای آلمان) / انتشارات حوزه هنری / ۱۳۷۷
- ۱۲) ساعد، نادر و احمد زاده کرمانی، روح الله / مهندسی آینده پژوهی در عملیات روانی (مقالات برگزیده همایش عملیات روانی "مهندسی و آینده پژوهی") / جلد ۲ و ۳ / تهران / ناشر معاونت فرهنگی و تبلیغات دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح (دبیر خانه همایش عملیات روانی) / ۱۳۸۷
- ۱۳) صدوقی، مجید / پژوهش کیفی در روان‌شناسی و علوم رفتاری / تهران / هستی نما / ۱۳۸۶
- ۱۴) عابدی، حیدرعلی / تحقیقات کیفی / حوزه و دانشگاه، سال دوازدهم، ش ۴۷ / تابستان ۱۳۸۵
- ۱۵) علوی طباطبایی، ابوالحسن / سینمای جنگی / تهران / انتشارات هنر هفتم / ۱۳۶۵
- ۱۶) کرلینجر، فرد / مترجم پاشاشریفی، حسن و نجفی زند، جعفر / مبانی پژوهش در علوم رفتاری / تهران / آوای نور / ۱۳۸۰
- ۱۷) گرگور، ولریش و انوپا تالاس / ترجمه دکتر هوشنگ طاهری / تاریخ سینمای هنری / تهران / انتشارات موسسه فرهنگی ماهور / ۱۳۶۸
- ۱۸) ماهنامه فیلم نامه نویسی فیلم نگار / ویژه سی‌امین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر / شماره ۱۱۱
- ۱۹) معززی نیا، حسین / داستان اسلحه / تهران / انتشارات انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس / ۱۳۸۶
- ۲۰) نشریه دبیرخانه جشنواره سی‌ام فیلم فجر
- ۲۱) نصر، احمدرضا و شریفیان، فریدون / رویکردهای کمی، کیفی و ترکیبی در پژوهش‌های تربیتی / حوزه و دانشگاه، سال سیزدهم، ش ۵۲ / پاییز ۱۳۸۶
- نوشادی، محمودرضا / چگونگی طرح هویت ملی در کتاب‌های تعلیمات اجتماعی پنجم دبستان و سوم راهنمایی / پایان‌نامه کارشناسی ارشد / دانشگاه شیراز / زمستان، ۱۳۸۶
- ولج، دیوید / مترجم: حسن افشار / تبلیغات و سینمای آلمان نازی (۱۹۴۵-۱۹۳۳) / تهران، انتشارات مرکز / ۱۳۶۹